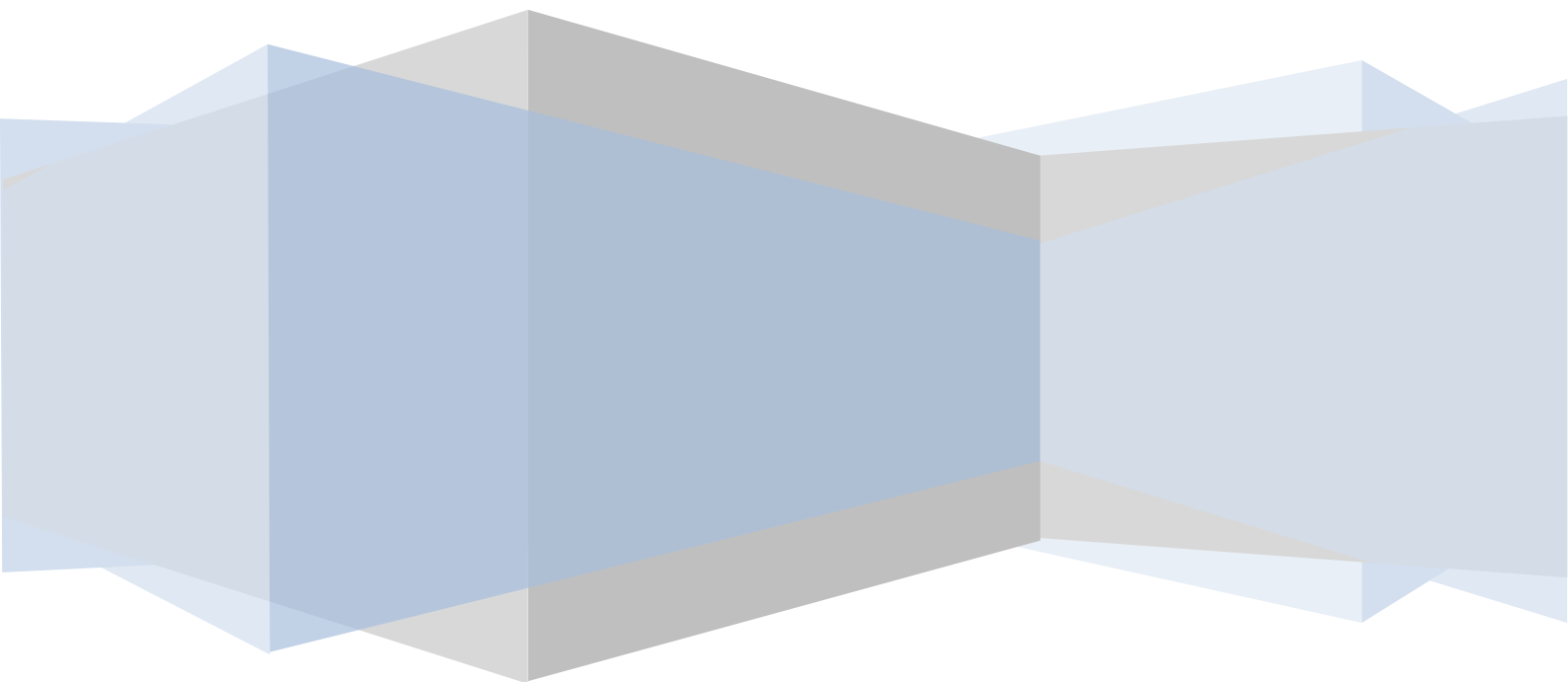

Amersfoort met een missie

Prachtig woongebied voor 55-plussers in Amersfoort

Amersfoort met een missie

Prachtig woongebied voor 55-plussers in Amersfoort

Datum: Groningen, 27 januari 2011

Auteurs: Anne Piek
Ermand Oussoren
Lenneke Oostingh
Rixt Zijlstra

Organisatie: Hanzehogeschool Groningen
Vastgoed en Makelaardij
Studiejaar 2010-2011

Klas: 3VA

Docent: Olga Buiten

Opdrachtgevers: Sabine Robers (de Huiskamer)
Eugene Zaaijer (ZSV-architecten)

Voorwoord

Groningen, 25 januari 2011

Voor u ligt het onderzoeksrapport van het onderzoek in opdracht van ZSV- architecten en de Huiskamer te Amersfoort. Deze opdracht is voldaan door studenten van de opleiding Vastgoed en Makelaardij van de Hanzehogeschool te Groningen. Het onderzoek dient als voorbereiding op de afstudeerstage aan het eind van de vierjarige opleiding.

De doelgroep van dit onderzoek zijn 55-plussers woonachtig in Amersfoort. Deze groep zal in de toekomst toenemen en daarom is het belangrijk om te onderzoeken waarom deze mensen in Amersfoort wonen en willen blijven wonen en wat hun eisen en wensen zijn. Dit onderzoek is in de eerste onderwijsperiode van het jaar 2010 door een groep studenten reeds gestart. Wij hebben de afgelopen 10 weken de enquête geoptimaliseerd en vervolgens is de enquête afgenomen in Amersfoort. De resultaten zijn ingevoerd in SPSS, zodat er een duidelijk beeld van alle gegevens antwoorden kon worden geschetst. Ten slotte is er een conclusie uit de resultaten getrokken. Het afnemen van de enquêtes is in de eerste weken van januari 2011 gedaan.

Het onderzoek is uitgevoerd in groepsvorm. De opdrachtgevers zijn Eugene Zaaijer van ZSV- architecten en Sabine Robers van De Huiskamer. De resultaten zijn belangrijk voor de gebiedsontwikkeling van Amersfoort. Het is de bedoeling dat het gekozen woongebied meer wordt afgestemd op de gebruikers van nu en van de toekomst.

Wij willen graag Jan Veuger, Eugene Zaaijer, Sabine Robers en Olga Buiten bedanken voor de opdracht. De gegeven resultaten zijn betrouwbaar en valide, het onderzoek is gedaan door onafhankelijke onderzoekers. Zo geven wij een zo goed mogelijke aanbeveling waarmee vele kanten op kan worden gegaan.

Met vriendelijke groet,

Lenneke Oostingh,
Ermand Oussoren,
Anne Piek,
Rixt Zijlstra.

Samenvatting

In opdracht van Eugene Zaaijer van ZSV-architecten en Sabine Robers van De Huiskamer, is er onderzoek gedaan naar de eisen en wensen van 55-plussers in Amersfoort gericht op langdurig wonen.

De opdrachtgever wil woningen en woonomgevingen ontwikkelen op het gebied van ouderenhuisvesting, omdat er sprake is van toenemende vergrijzing in Nederland. Amersfoort staat hoog in lijst van vergrijzende gebieden, daarom is ervoor gekozen om hier het onderzoek en de ontwikkeling van de woonservicegebieden te starten.

De volgende onderzoeksvraag stond in dit onderzoek centraal:

Aan welke eisen moet een woonservicegebied voor 55-plussers in Amersfoort voldoen?

Doel

Doel van het onderzoek is dat er duidelijkheid komt in wat oudere mensen later nodig hebben in hun buurt qua service en zorg. De vergrijzende bevolking is sterk aan het groeien, daarom moet er nagedacht worden over hoe deze groeiende doelgroep over een aantal jaar gehuisvest kan worden. Er is duidelijkheid nodig voor projectontwikkelaars, zij kunnen zo beter inspelen op de behoeften van deze doelgroep.

Onderzoeksmethode

Tijdens het onderzoek is er een kwantitatief onderzoek verricht. Een reden om kwantitatief onderzoek uit te voeren is het kunnen doen van uitspraken die een representatief beeld van de werkelijkheid geven.

Conclusie

Door middel van de resultaten uit dit onderzoek zijn drie deelvragen en de hoofdvraag beantwoord. Er kan geconcludeerd worden dat een woonservicegebied kan worden ontwikkeld in Amersfoort. De woonservicegebieden moeten dan wel aan een aantal voorwaarden voldoen. Er moeten voorzieningen en faciliteiten in de buurt zijn en de bewoners willen graag in een sociale, veilige en gemêleerde buurt wonen.

Aanbevelingen

De wensen zullen moeten worden uitgewerkt in een Pakket van Eisen voor het toekomstig te ontwikkelen woonservicegebied. Om de twee overgebleven deelvragen te beantwoorden is het raadzaam om een vervolgonderzoek te laten doen.

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	7
2.	Inhoudelijke oriëntatie	8
	2.1 De opdrachtgever voor het onderzoek	8
	2.2 De vergrijzing	9
	2.3 Ouderenhuisvesting en de varianten in zorg hierop	9
	2.4 Problemdiagnose	10
	2.5 Het onderzoeksonderwerp	12
3.	Probleemomschrijving	13
	3.1 Informatie	13
	3.2 Hoofdvraag en deelvragen	13
	3.3 Begripsafbakening	15
4.	Verwachtingen	16
5.	Onderzoeksmethode	18
	5.1 Onderzoekstype	18
	5.2 Respondenten	18
	5.3 Steekproefgrote	19
	5.4 Steekproef	20
	5.5 Enquête	21
	5.6 Respons/Non-respons	21
6.	Resultaten	22
	6.1 Beantwoording deelvragen	22
	6.2 Buurtinformatie wijk de Berg Noord	24
7.	Conclusie, Aanbevelingen en Discussie	28
	7.1 Conclusie	28
	7.2 Discussie	30
	7.3 Aanbevelingen	31
	Bronnenlijst	32

Bijlagen	33
Bijlage 1: Analyseschema	34
Bijlage 2: Begeleidende brief.....	42
Bijlage 3: Enquête.....	42
Bijlage 4: De wijk De Berg Noord.....	53

1. Inleiding

In opdracht van Eugene Zaaijer van ZSV-architecten en Sabine Robers van De Huiskamer, is er een meetinstrument ontwikkeld door studenten die in de eerste onderwijsperiode met het onderzoek bezig waren. Het was de bedoeling dat de tweede groep, die het vervolgonderzoek uitvoert, dit meetinstrument ging toepassen. Het onderzoek is gericht op 55-plussers met een inkomen welke hoog genoeg is om een eigen woning te kopen.

De enquête is eerst geoptimaliseerd en aantrekkelijk gemaakt voor de doelgroep. Ook zijn de gevoelige vragen over bijvoorbeeld de zorg vermeden of anders geformuleerd. Bij het optimaliseren van de enquête moest de doelstelling en de visie van de opdrachtgever naar voren komen. De visie van de opdrachtgever is woonomgevingen voor 55-plussers te ontwikkelen, waardoor duurzame woningen en woonomgevingen in Amersfoort gerealiseerd kunnen worden, welke economisch verantwoord zijn. De resultaten van de enquête worden gebruikt om te kijken of de visie van de opdrachtgever kan worden uitgewerkt.

De onderzoeksvraag voor het onderzoek is:

Aan welke eisen moet een woonservicegebied voor 55-plussers in Amersfoort voldoen?

De onderzoeksvraag is opgesplitst in deelvragen, waar vervolgens de enquêtevragen op zijn gebaseerd. Met behulp van de enquête wordt er uiteindelijk een antwoord gegeven op de deelvragen. Op basis van de antwoorden op de deelvragen kan er beter ingespeeld worden op de wensen van de 55-plussers op het gebied van een levensbestendige woning.

In hoofdstuk twee leest u de inhoudelijke oriëntatie van het onderwerp. Er wordt beschreven wie de opdrachtgever is en wat deze doet. Daarna wordt de vergrijzing besproken en de verschillende varianten van ouderenhuisvesting. Vervolgens leest u wat het probleem is en wat hier aan moet worden gedaan. Hoofdstuk drie beschrijft het probleem uitgebreider. In dit hoofdstuk wordt de hoofdvraag geformuleerd met een aantal deelvragen. Daarna vertelt hoofdstuk vier wat de verwachtingen van de onderzoekers waren voor het onderzoek, waarna hoofdstuk vijf de methode van het onderzoek beschrijft. In hoofdstuk zes leest u wat de resultaten van het onderzoek zijn en tot slot leest u in hoofdstuk zeven wat de conclusies en aanbevelingen zijn. Ook leest u in dit hoofdstuk wat er goed ging, maar ook wat er minder goed ging tijdens het onderzoek.

2. Inhoudelijke oriëntatie

In dit hoofdstuk leest u wie de opdrachtgevers zijn van dit onderzoek. Deze opdrachtgevers zijn gedreven door een visie naar aanleiding van de vergrijzing van Nederland. U leest een afbakening en onderscheiding van de doelgroep. Daarnaast komt het onderdeel zorg voor de 55-plussers aan de orde. Vervolgens wordt de probleemomschrijving toegelicht. Hierin kunt u duidelijk lezen welk probleem de opdrachtgever voorziet in de woongebieden van Amersfoort. Wat u ook zult lezen is dat er achter het genoemde probleem ook een achterliggend probleem zit. Dit heeft met de oorzaak en het gevolg van een probleem te maken. Dit is één van de redenen waarom de visie van de opdrachtgever zo belangrijk is voor Amersfoort en Nederland.

2.1 De opdrachtgever voor het onderzoek

De opdrachtgever voor dit onderzoek is ZSV-architecten. Het is een bureau dat werkt aan verschillende projecten, van meubelontwerp tot stedenbouw. Daarbij is het uitgangspunt dat het ontwerp iets wezenlijks toevoegt aan de omgeving en aan het woongenot van de Amersfoortse 55-plusser. De contactpersoon en opdrachtgever bij ZSV-architecten is Eugene Zaaijer. Eugene Zaaijer werkt samen met Sabine Robers aan deze opdracht. Sabine Robers is werkzaam bij De Huiskamer in Amersfoort als Facilitair Leidinggevende.

De opdrachtgever wil duurzame woningen en woonomgevingen ontwikkelen, welke passen in de omgeving en economisch aantrekkelijk zijn, voor ouderen in Amersfoort. De term duurzaam bouwen staat voor het besteden van aandacht aan de negatieve invloeden van het bouwen en wonen en deze te beperken. Tevens houdt duurzaamheid voor Amersfoort in dat de woningen en woonomgevingen ondersteuning moeten kunnen bieden voor 55-plussers op dit moment en in de toekomst. Hiermee wordt voor ouderen de omgeving gecreëerd, waar zij in dezelfde woning en in hun eigen woonomgeving kunnen blijven wonen tot op hoge leeftijd. De woonomgeving moet worden aangepast aan de wensen van de ouderen, zodat zij ook van service in de nabije omgeving gebruik kunnen maken. Hiervoor zal een woonservicegebied in Amersfoort worden gerealiseerd.

De opdrachtgever wil deze woningen en woonomgevingen ontwikkelen op het gebied van ouderenhuisvesting, omdat er sprake is van toenemende vergrijzing in Nederland. Amersfoort staat hoog in de lijst van vergrijzende gebieden, daarom is ervoor gekozen om hier het onderzoek en de ontwikkeling van de woonservicegebieden te starten. Om de toenemende vergrijzing op te vangen, moet de ouderenhuisvesting worden uitgebreid en worden aangepast aan de wensen van de ouderen. In het verleden werd met seniorenflats of seniorenwoningen de ouderenhuisvesting eenvoudig uitgebreid. Deze oplossingen zijn tegenwoordig echter niet economisch aantrekkelijk voor onze opdrachtgever, omdat hij meer geïnteresseerd is in het ontwikkelen van een woonservicegebied, welke alle service en voorzieningen kunnen aanbieden voor mensen van 55-plus. Het probleem wat bij seniorenflats veel voorkomt, is dat deze woningen alleen worden gebruikt door ouderen en daarom een beperking hebben op de woningmarkt. De opdrachtgever wil in Amersfoort gebieden creëren die geschikt zijn voor ouderen, maar daarnaast ook geschikt zijn voor jongeren of gezinnen. Zo leeft jong en oud bij elkaar en is de woonomgeving gevarieerd.

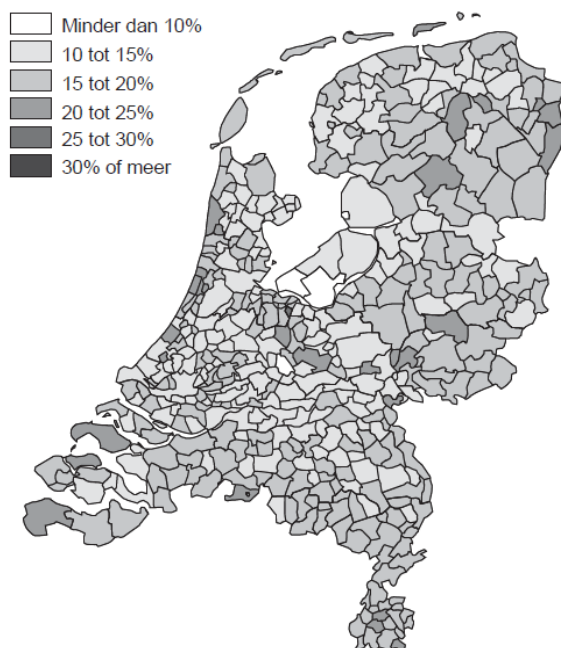

2.2 De vergrijzing

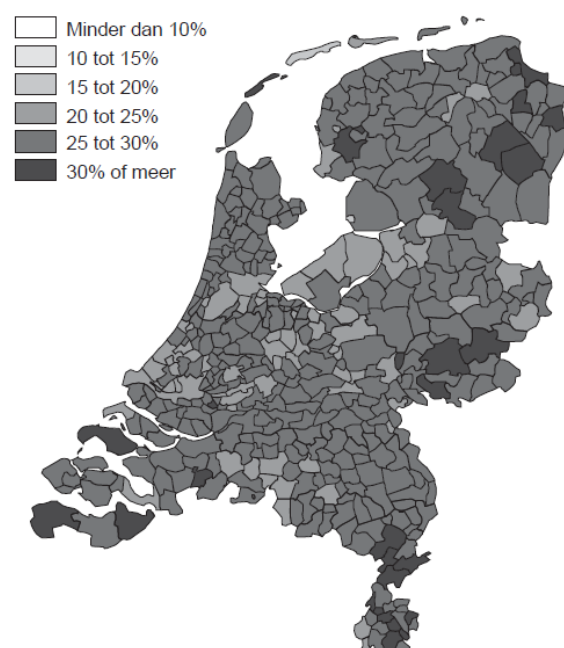
Het belang van de combinatie tussen wonen en zorg wordt steeds groter doordat in Nederland vergrijzing plaatsvindt. In figuur 1 is te zien dat er in 2009 ongeveer 2,5 miljoen 65-plussers waren. Daarnaast is de prognose dat in 2025 er 3,7 miljoen 65-plussers zijn en de vergrijzing het hoogtepunt bereikt in 2040 met een totaal van 4,5 miljoen 65-plussers, wat ongeveer 25% van de bevolking is (CBS, 2009).

Toch hebben de meeste ouderen niet direct zorg nodig, maar de kans op beperkingen en aandoeningen wordt wel groter. Zo had 60% van de huishoudens van de 75-plussers in 2004 lichamelijke beperkingen ervaren. Daarbij neemt naar verwachting het aantal mensen met dementie tussen 2005 en 2030 toe met 65%, van 193.000 tot 319.000 personen (Van Waarde & Wijnties, 2007).

1. Aandeel personen 65 jaar of ouder, 2009

2. Aandeel personen van 65 jaar of ouder, 2040

Figuur 1 'Vergrijzing'¹

2.3 Ouderenhuisvesting en de varianten in zorg hierop

Door de toenemende vergrijzing in Nederland wordt het belang van ouderenhuisvesting steeds groter. Er zijn door de vergrijzing dan meer ouderen en zodoende moet er ook meer ouderenhuisvesting beschikbaar zijn.

Daarbij kent ouderenhuisvesting veel varianten omdat er ook niet één soort oudere is. Er zijn ouderen die direct zorg nodig hebben maar ook ouderen die niet direct zorg nodig hebben. In tabel 1 staat welke varianten ouderenhuisvesting er zijn op basis van plek, en de levering van zorg en diensten.

¹ CBS

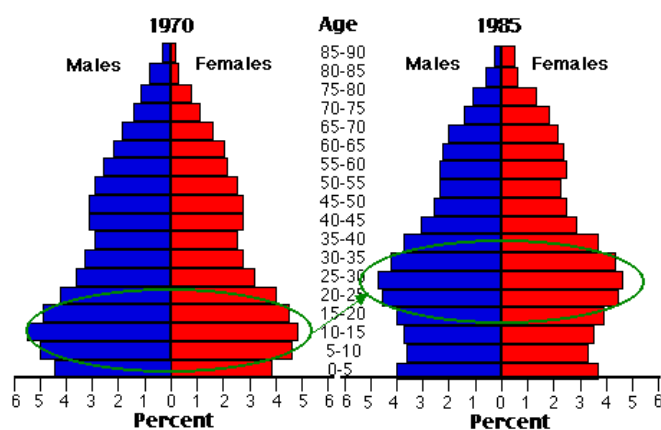
Aspect	Mogelijke varianten			
Fysieke woning	Zorgwoning (rolstoel, domotica, ARBO-eisen zorgverlening)	Levensloopwoning (eisen Woonkeur of Opplussen)	Nultredewoning (traploos bereikbaar, primaire vertrekken op 1 verdieping)	Aanpasbare woning (om te vormen tot levensloopwoning)
Fysiek woonomgeving	Full service complex (horeca en ontmoetingsruimte in complex)	Gezondheid en gemak (arts en diensten binnen 500 m, 24-uurs zorggarantie)	Services (ontmoetingsruimte en beheerder in complex)	Buurtvoorzieningen (winkel, OV, bank binnen 500m)
Levering zorg en diensten	24-uurszorg	Maximaal op afroep	Maximaal op afspraak	
Soort arrangement	Verplicht arrangement (intramuraal, verplichte bijdrage diensten/service)	Mogelijk arrangement (diensten/zorgpakket bij de woning)	Geen arrangement (zelf regelen)	
Concentratie	Geconcentreerd (intramuraal, woonzorgcomplex)	Tussenvorm (aanleun, serviceflat)	Zelfstandige woningen	

Tabel 1 'varianten van ouderenhuisvesting' (Vegter, 2006)

2.4 Problemdiagnose

In meerdere gesprekken met Eugene Zaaijer van ZSV architecten en Sabine Robers van De Huiskamer in Amersfoort kwam het volgende probleem naar voren:

De toenemende vergrijzing in Nederland is een bekend fenomeen. Het is in Nederland ongeveer na de Tweede Wereldoorlog ontstaan door de naoorlogse babyboom, het afnemend kindertal en de stijging van de gemiddelde leeftijd dankzij de medische vooruitgang. In figuur 2 is het duidelijk weergegeven in een bevolkingspiramide. Deze groep babyboomers zijn vaak hoogopgeleiden met een goede baan of een ruim pensioen die graag willen genieten van het leven. Deze ouderen willen graag in hun eigen woning zelfstandig blijven wonen. Aanpassingen aan de woning of dienstverlenende service zijn zij bereid aan te halen, om zodoende het woongenot te vergroten.

Figuur 2 'Babyboom' (human population growth)

2.4.1 Het probleem

De toenemende vergrijzing zorgt voor een probleem op het gebied van de ouderenhuisvesting. Dit komt omdat een groot aantal wijken in Nederland zijn opgebouwd op een monoculturele² manier. Dit houdt in dat het een wijk is waarin praktisch één doelgroep woont. De wijk is afgestemd op de behoeftes van die doelgroep en niet van andere doelgroepen. Dit houdt in dat de leefomgeving en woningen voor een bepaalde doelgroep zijn gebouwd. Voor de oudere doelgroep komt het voor dat woningen niet zijn afgestemd op de behoeften welke ouderen op dit moment hebben. Zo is er niet altijd zorg aanwezig in de directe omgeving en zijn woningen ontoegankelijk voor minder valide mensen.

Door de toenemende vergrijzing is het voor de woningcorporaties en gemeenten een enorme uitdaging om woonomgevingen en woningen levensloopbestendig te maken. Om deze groei en de behoefte aan zelfstandige kleinschalige woningen met voorzieningen op te vangen is er een steeds grotere rol weggelegd voor gemeenten.

De verbeteringen in de leefomstandigheden en de gezondheidszorg zouden er voor kunnen zorgen dat meer mensen vitaal blijven. Daarnaast zal volgens de opdrachtgever de Nederlandse bevolking bewuster moeten worden gemaakt van een nieuwe bevolkingsopbouw. Ook is het belangrijk om te kijken welke voorzieningen daarbij passen. Hierbij speelt duurzaamheid een grote rol. Er kunnen eenvoudig seniorensteden en seniorenflats ontwikkeld worden ware het niet dat die manieren geen duurzame oplossing zijn. Woningen moeten zonder teveel aanpassingen weer omgebouwd kunnen worden voor een andere doelgroep. Een woonservicegebied kan een oplossing zijn voor de opdrachtgever om een woonomgeving te ontwikkelen en te realiseren die duurzaam voor de gebruiker is.

2.4.2 Achterliggend probleem

Daarnaast is het probleem op het gebied van de ouderenhuisvesting niet alleen een probleem voor de ouderen zelf. Het is een probleem voor alles wat te maken krijgt met de bouwsector, de overheid en de toekomstige oudere. De overheid moet bijvoorbeeld meer subsidies geven omdat het belang van zorgvoorzieningen of sociale huur voor ouderen wellicht groter wordt. Daarnaast moet de bouwsector op andere manieren gaan bouwen om de behoeften van de grote groep ouderen te vervullen.

2.4.3 Nieuwe visie opdrachtgever

De opdrachtgever is van mening dat er een nieuwe visie moet worden ontwikkeld omtrent ouderenhuisvesting. De reden hiervoor is dat er in de jaren '80 veel vanuit sociaal oogpunt werd gespeculeerd over woonservicegebieden. Die gebieden waren achteraf niet economisch succesvol omdat deze woningen niet duurzaam gebouwd waren. Een voorbeeld hiervan is dat jonge gezinnen in de jaren '70 en '80 in woningen trokken, vervolgens kregen deze gezinnen kinderen die op den duur uit huis gingen. De ouders bleven zelf achter in een woning die niet voldeed aan de eisen die ouderen hebben op het gebied van service en zorg.

---

² Redactie Joop, 2009

2.4.4 Bruikbare informatie

Voor de opdrachtgever is het interessant om te weten welke voorzieningen bijdragen aan een duurzame woning of woonomgeving. Daarop kan hij dan inspelen door woningen of woonomgevingen te ontwikkelen, die zowel het probleem op het gebied van ouderenhuisvesting oplost en economisch aantrekkelijk voor hem is. Daarbij is het belangrijk om de doelgroep te benaderen om de wensen en denkwijze van de doelgroep te achterhalen. Dit is door middel van een face-to-face enquête worden onderzocht.

2.5 Het onderzoeksonderwerp

Er zijn duurzame manieren om het probleem op het gebied van ouderenhuisvesting op te lossen. Bijvoorbeeld het ontwikkelen van een woonservicegebied in een geschikte woonwijk in Amersfoort. Toch kan het zo zijn dat ouderen tevreden zijn met hun huidige woning/woonomgeving en dat ze zodoende niet willen verhuizen naar bijvoorbeeld een woonservicegebied. Daarbij moet eerst worden onderzocht of de mensen (vooral ouderen) weten wat woonservicegebieden zijn en wat woonservicegebieden voor de mensen kunnen betekenen. Daarnaast moet er onderzocht worden wat de manieren zijn om een woning aan te passen in een woonservicegebied en welke van de manieren de mogelijke zorgbehoefte van de 55-plusser vervult. Bij een woonservicegebied moet worden gedacht aan een gebied met verschillende services in de buurt. Het begrip woonservicegebieden wordt in de begrippenafbakening verder toegelicht, in dat hoofdstuk worden alle begrippen uitgelegd.

Verder is onderzocht wat de servicebehoefte (behoefte aan dienstverlening) van 55-plussers is. Hierbij kan verder onderzocht worden of woonservicegebieden aan deze servicebehoefte voldoen in Amersfoort.

Amersfoort is volgens de opdrachtgever³ vergelijkbaar met Groningen, maar dan een beetje kleiner. De opbouw van de stad is hetzelfde en de mensen die er wonen ook. Er is geen universiteit in Amersfoort, wel een HBO en hierdoor zal het aantal studenten in Amersfoort wel lager zijn dan in Groningen. Een verschil tussen Amersfoort en Groningen is dat mensen uit Amersfoort meer geld hebben, dit komt ook door het aantal studenten. Ze hebben daarom volgens de opdrachtgever meer geld over voor goede service en een prettige woonomgeving. De reden dat deze twee steden werden vergeleken is dat de onderzoekers uit Groningen kwamen en niet bekend waren met de stad Amersfoort. Zo hadden de onderzoekers een beeld van de mensen en konden ze de enquêtevragen er op afstellen.

Er is voor de welgestelde 55-plusser gekozen omdat dit in economisch oogpunt aantrekkelijker zal zijn voor de opdrachtgever. Daarom is in kaart gebracht wat de wensen van deze 55-plussers zijn om langdurig in Amersfoort te blijven wonen zodat hiervoor passende woonomgevingen ontwikkeld kunnen worden.

---

³ Sabine Robers, opgenomen telefoongesprek op 1 december 2010.

3. Probleemomschrijving

Doel van het onderzoek is dat er duidelijkheid komt over wat mensen later nodig hebben in hun buurt wat betreft service en zorg. Er zal een grote toename van 55-plussers komen in Nederland. De opdrachtgever wil de uitkomst van het onderzoek toepassen in Amersfoort, dus daarom wordt het onderzoek onder 55-plussers in Amersfoort gedaan.

3.1 Informatie

Omdat er alleen gekeken is naar Amersfoort is er veel informatie van de website van de gemeente Amersfoort gehaald. Hier staan statistieken op, met onder andere informatie over leeftijd en inkomen per wijk. Door middel van informatie van de website van gemeente Amersfoort is er gericht onderzoek gedaan. Er is een prognose gemaakt van welke wijken een enquête moeten ontvangen, zo is er veel tijd bespaard.

3.2 Hoofdvraag en deelvragen

Om het doel te bereiken moeten er een aantal vragen worden beantwoord. Het doel van het onderzoek is dat er duidelijkheid moet komen in wat oudere mensen later nodig hebben in hun buurt qua service en zorg. Om dat doel te bereiken is de volgende hoofdvraag geformuleerd:

Aan welke eisen moet een woonservicegebied voor 55-plussers in Amersfoort voldoen?

Een woonservicegebied is een wijk of een (geografisch) deel binnen een wijk of een dorpskern, waar iedereen, ongeacht zijn of haar gezondheidskenmerken en/of leeftijd, comfortabel kan wonen en leven. Dit kan bereikt worden door het afstemmen van wonen, zorg, welzijn en andere voorzieningen. Verder zijn de woningen en voorzieningen goed bereikbaar. Daarbij zijn toegankelijkheid en veiligheid van groot belang.⁴

Deelvragen:

- *Wat zijn de kenmerken van de 55-plussers in Amersfoort?*
- *Hoe groot is de behoefte aan service, zowel nu als in de toekomst, voor 55-plussers in hun woonomgeving?*
- *Wat zijn de woonwensen van 55-plussers in Amersfoort?*

Deelvragen met toelichting:

1. *Wat zijn de kenmerken van de 55-plussers in Amersfoort?*

Er is voor deelvraag 1 gekozen om door een aantal algemene vragen de doelgroep beter te definiëren. Uit deskresearch is een bepaalde groep 55-plussers naar voren gekomen welke doormiddel van een aantal onderzoeksvragen gekenmerkt kan worden.

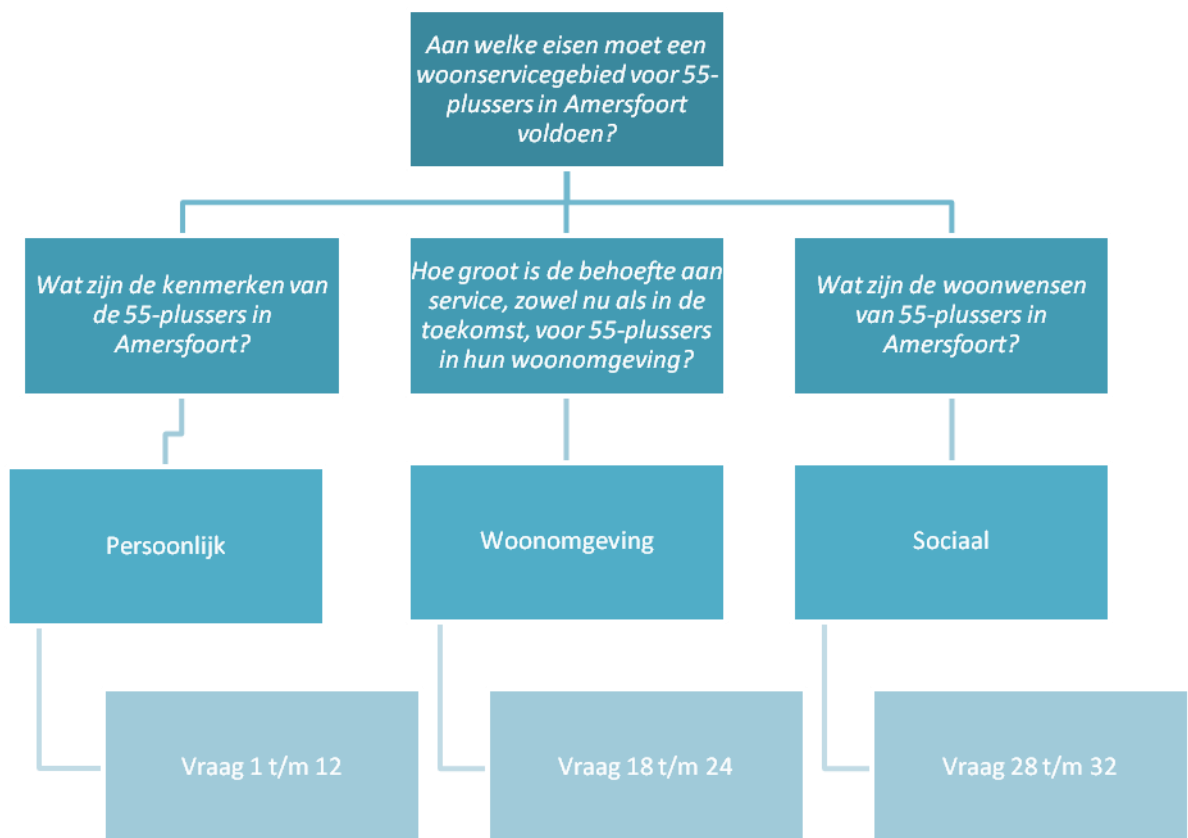
⁴ Gemeente Veldhoven, 2008) (Wienbelt & van Hersch, gemeente Alphen a/d Rijn, 2004

2. *Hoe groot is de behoefte aan service, zowel nu als in de toekomst, voor 55-plussers in hun woonomgeving?*

Er is voor deelvraag 2 gekozen omdat er voor 55-plussers in de toekomst een grotere kans bestaat dat zij (behoefte aan) service zoals bijvoorbeeld zorg nodig hebben. Om deze behoefte aan service te vervullen en de 55-plussers langer zelfstandig te laten wonen is een woonservicegebied een oplossing hiervoor. Daarnaast kunnen aanpassingen aan de woning ervoor zorgen dat mensen langer in hun woning kunnen blijven wonen. Dan moet er gedacht worden aan bijvoorbeeld voorzieningen op de begane grond. De vragen in de enquête moeten antwoord geven op de vraag of de ouderen in de toekomst gebruik willen gaan maken van bepaalde service.

3. *Wat zijn de woonwensen van 55-plussers in Amersfoort?*

Een woonservicegebied wordt gerealiseerd op een bepaalde locatie met een aantal woningen. De locatie en de woningen staan dan vast en kunnen niet meer aangepast worden. De voorzieningen en service in dit gebied kunnen nog wel worden aangepast. Omdat de locatie en de woningen perfect moeten passen bij de wensen van de 55-plussers is dit een belangrijk onderdeel dat onderzocht moet worden doormiddel van gerichte onderzoeksvragen.

Figuur 3 'Hoofd- en deelvragen schema'

3.3 Begripsafbakening

Om verwarring te voorkomen worden alle belangrijke begrippen in deze paragraaf nader uitgelegd. Deze begrippen worden door de onderzoekers gebruikt en wanneer er een begrip wordt gebruikt, worden altijd de volgende definities bedoeld.

Doelgroep: de 55-plusser in Amersfoort wordt ondervraagd in dit onderzoek.
Duurzaam: Hiermee wordt in dit onderzoek bedoeld dat de woningen en woonomgevingen ondersteuning moeten kunnen bieden voor 55-plusser op dit moment en in de toekomst. Zo kan leegstand worden voorkomen en kunnen mensen langer in hun eigen woning blijven wonen.
Babyboom: Hiermee worden alle mensen die na de Tweede Wereldoorlog zijn geboren bedoeld. In die tijd zijn er heel veel kinderen geboren, veel meer dan gemiddeld. Deze kinderen horen allemaal bij de vergrijzende bevolking
Face-to-face enquête: Op deze manier is de enquête afgenomen. Hiermee wordt bedoeld dat er bij de deuren langs wordt gegaan en de enquête persoonlijk wordt afgegeven en indien er hulp nodig is, wordt de enquête afgenomen. Dit is op deze manier gedaan omdat er veel oudere mensen zijn ondervraagd en deze mensen soms hulp nodig hebben.
Langdurige bewoonbaarheid: In dit onderzoek wordt met langdurige bewoonbaarheid bedoeld dat een mens in de woning kan wonen wanneer hij/zij onafhankelijk is zowel als wanneer hij/zij zorgbehoevende is.
Voorzieningen: Er wordt over voorzieningen gesproken, hiermee worden zorginstellingen, kappers, supermarkten etc. bedoeld, er is tijdens dit onderzoek nader onderzocht welke voorzieningen nog meer geschikt zijn voor ouderen in Amersfoort.
Woonwensen: Hiermee wordt bedoeld wat de wensen zijn van de respondent. Wensen die mensen hebben ten aanzien van hun omgeving en de directe omgeving daarvan.
Zorg en service: Dit zijn twee belangrijke begrippen in het onderzoek. Er is gericht onderzoek gedaan naar zorg, maar dit woord is niet richting de respondenten gebruikt. Oudere mensen denken liever niet aan later als ze zorgbehoevend worden. Daarom is het begrip service gebruikt. Met service wordt in dit onderzoek alle voorzieningen die oudere mensen nodig hebben om zelfstandig te kunnen leven bedoeld.

4. Verwachtingen

In dit onderzoek werd verwacht de redenen te vinden achter het langer verblijven van welgestelde ouderen in hun woning in Amersfoort. Met name ouderen zullen vroeg of laat een overstap moeten maken naar een aangepaste woning om van goede service te kunnen worden voorzien. Voor veel ouderen is het niet nodig om naar een aangepaste woning te verhuizen, maar zij hebben wel bepaalde zorg nodig.

Een groot deel van de wijken in Nederland is er niet op berekend ouderen te voorzien van deze wens. Door het ruimere aanbod van service en welzijn in een woonservicegebied wordt er verwacht dat door een woonservicegebied ouderen wel langer zelfstandig in een huis kunnen blijven wonen. Voor het realiseren van deze woonservicegebieden zijn de mensen afhankelijk van zorginstellingen en de gemeente.

De verwachting van de uitkomst van het onderzoek is dat de respondenten gekenmerkt kunnen worden, dat zij hebben aangegeven welke voorzieningen ze graag willen in hun omgeving, dat we kunnen zien welke doelgroep in een woonservicegebied zo zou willen wonen en of een woonservicegebied geschikt is.

Waarschijnlijk komen we tot de conclusie dat er veel zorginstellingen in de omgeving moeten komen, aangezien oudere mensen veel zorg nodig hebben. Ook gaan we waarschijnlijk merken dat oudere mensen nog helemaal niet aan die tijd willen denken, zij willen niet nadenken over de tijd dat ze zorgbehoevend worden. Er zal daarom via een omweg naar de woonwensen van ouderen moeten worden gevraagd, want mensen denken nu nog niet zo veel na over later.⁵

De deelvragen worden bij langs gegaan en beantwoord aan de hand van de verwachtingen van de onderzoekers.

Wat zijn de kenmerken van de 55-plussers in Amersfoort?

Naar verwachting zijn de 55-plussers in Amersfoort die worden ondervraagd welgestelde mensen. Zij hebben hoge verwachtingen van de buurt en willen hoogstaande winkels. Waarschijnlijk zijn er veel 60-plussers omdat de te onderzoeken buurt erg luxe is en jongere mensen de woningen waarschijnlijk niet kunnen betalen.

Hoe groot is de behoefte aan service, zowel nu als in de toekomst, voor 55-plussers in hun woonomgeving?

De verwachting is dat de meeste 55-plussers niet veel over de toekomst hebben nagedacht. Mensen willen niet denken aan de tijd dat alles niet zo goed meer gaat. Daarom zullen veel 55-plussers hier geen goed antwoord op hebben. In de enquête wordt er langzaam naar toe gebouwd, dus er zullen wel een aantal antwoorden komen. Er wordt verwacht dat er nu nog niet veel behoefte is aan service, maar dat mensen wel graag zorgvoorzieningen in de buurt willen hebben.

---

⁵ Sabine Robers, opgenomen gesprek 1-12-2010

Wat zijn de woonwensen van 55-plussers in Amersfoort?

Naar verwachting willen de 55-plussers zo lang mogelijk zelfstandig blijven wonen. Er zijn weinig mensen die in een verzorgingshuis willen wonen, daarom zal er zeker een behoefte zijn naar een gebied waar mensen lang zelfstandig kunnen blijven wonen. Ook zullen de mensen in een veilige en rustige buurt willen wonen, waar af en toe contact met de burens kan worden gemaakt. Veel oudere mensen wonen alleen en komen minder makkelijk in contact met andere mensen.

5. Onderzoeksmethode

Het onderzoek dat uitgevoerd is, is een praktijkgericht en kwantitatief onderzoek. De vraagstelling is: Aan welke eisen moet een woonservicegebied voor 55-plussers in Amersfoort voldoen?

Dit is de hoofdvraag van het onderzoek. Om een antwoord te kunnen krijgen op de hoofdvraag, is er kwantitatief onderzoek gedaan door middel van een enquête.

5.1 Onderzoekstype

Het type onderzoek dat verricht is, is kwantitatief. Bij een kwantitatief onderzoek worden cijfermatige gegevens verzameld. Deze gegevens worden ingevoerd in een gegevensbestand om vervolgens met behulp van statische technieken te analyseren, een kwantitatieve analyse. De meest gebruikte methode om de mening, opinie, houding en kennis te meten bij een grote groep mensen is een survey, ook wel enquête of vragenlijst genoemd. Voor dit onderzoek is gebruik gemaakt van een enquête.

5.2 Respondenten

De personen die deelnemen aan de enquête worden respondenten genoemd. De doelgroep is:

- **55- plussers**
Er wordt gekozen voor de doelgroep 55-plussers, omdat het onderzoek richt op de vergrijzende populatie. De groep 55-plussers zit dicht bij deze groep en is een groep die in de nabije toekomst behoefte krijgt aan zorg.
- **Hoog inkomen**
Er wordt gekozen voor de doelgroep met een hoog inkomen, omdat de opdrachtgever zich graag wil richten op mensen met een koopwoning.

In tabel 2 'aantal bewoners per wijk' is de top drie te zien waar de meeste 50-plussers* in Amersfoort wonen.⁶

1. Bosgebied met 60%
2. Rustenburg met 45%
3. De Berg Noord met 31%

	Bosgebied	Rustenburg	De Berg Noord
Aantal inwoners	1.282	3.138	3.284
50 plussers*	60%	45%	31%

Tabel 2 'aantal bewoners per wijk'

*Er is geen informatie beschikbaar over 55-plussers

⁶ www.Amersfoort.nl, Gemeentesite Amersfoort, datum 9 december 2010

Aan de hand van deze cijfers lijkt het de beste keuze om het onderzoek uit te voeren in de wijk Bosgebied. Deze wijk heeft het hoogste percentage ouderen. Maar naast het percentage ouderen is het inkomen ook van belang voor het kiezen van een wijk, omdat de opdrachtgever koopwoningen wil gaan ontwikkelen. Hiervoor is wel een hoog inkomen voor nodig.

Inkomen	Bosgebied	Rustenburg	De Berg Noord
% minder dan € 16.500	34,8	13,2	6,7
% € 16.500 tot € 23.200	21,7	19,4	9,0
% € 23.200 tot € 31.600	8,7	18,6	16,4
% € 31.600 tot € 42.600	13,0	26,4	16,4
% meer dan € 42.600	26,1	23,3	52,2

Tabel 3 'Inkomen per wijk'

In tabel 3 is te zien dat in de wijk Bosgebied het hoge inkomen laag vertegenwoordigd is. Daarentegen heeft de bevolking in de wijk De Berg Noord gemiddeld een veel hoger inkomen. Omdat het voor het onderzoek van groot belang is dat er een welgestelde populatie van 55-plussers wordt ondervraagd is het onderzoek uitgevoerd in de wijk De Berg Noord⁷.

5.3 Steekproefgrootte

De Berg Noord is te groot om bij iedereen een enquête te kunnen afleggen. Daarom is er gekozen om een steekproef te gaan doen. Om de steekproefgrootte te meten is er gebruik gemaakt van de volgende formule:

$$n = \frac{p(1-p)}{\frac{b^2}{z^2} + \frac{p(1-p)}{N}}$$

Deze formule is uitgewerkt in de onderstaande tabel. De Berg Noord heeft 3.284 inwoners, hiervan is 31% 50 jaar en ouder. De doelgroep bestaat daarom uit 1.018 personen (3284x31%).

Element	Symbol	Waarde
Populatie =	N =	1018
Afwijking van gem. in normaalverd.= kans op toeval	z =	1,96
Kans op afw. in ene of andere richting =	p = (in %)	50
bandbreedte (spreiding boven of onder het gem.)	b = (in %)	5
Verwachte respons	%	75
Benodigde respons =		279
Benodigde steekproef =		372

Er is altijd sprake van non-respons, doordat mensen niet thuis zijn of niet mee willen doen aan het onderzoek. Bij de mensen die niet thuis zijn, is er een enquête achter gelaten in de brievenbus inclusief retourenveloppe. Dat maakt dat de verwachting was dat de respons rond de 75% ligt. Dit betekent dat er 372 enquêtes afgenomen moeten worden en dat de respons 279 enquêtes moet zijn.

⁷ www.Amersfoort.nl, Gemeentesite Amersfoort, datum 9 december 2010

De verwachte respons wordt gesteld op 75%, omdat er rekening wordt gehouden met het volgende:

- Geen interesse van de respondenten
- Geen tijd om de enquête in te vullen
- De enquête is te lang

Om de non respons zoveel mogelijk te beperken, is het belangrijk om de respondent te motiveren om de enquête wel in te vullen. Dit wordt gedaan door middel van:

- Een begeleidende brief
- Vermelden hoe lang de enquête duurt
- Een enquête die niet te lang is
- Duidelijke vragen
- De enquête anoniem af te nemen

5.4 Steekproef

De enquête is afgenomen in één wijk van Amersfoort. Amersfoort heeft namelijk veel inwoners, het is onmogelijk om in een kort tijdsbestek (10 weken) alle inwoners te enquêteren. De steekproef is aselekt samengesteld, zodat iedere persoon uit de populatie, in dit geval de 55-plusser uit Amersfoort, gelijke kans heeft om mee te doen. Er zijn verschillende methoden om een onderzoek aselekt te verrichten, er is gebruik gemaakt van de systematische steekproef met een aselekt begin. De wijk De Berg noord heeft veel inwoners die in de doelgroep 55-plussers vallen, daarom is het belangrijk om de enquête steekproefsgewijs uit te voeren. Voor het onderzoek is gekozen om het onderzoek aselekt uit te voeren. Hiervoor zijn voorafgaand aselekt straten aangewezen waar de enquêtes zijn afgenomen. In het onderstaande overzicht ziet u welke straten het zijn geworden en hoeveel huishoudens deze straten tellen. Met het totaal van 237 huishoudens was de verwachting een respons van minimaal 100 enquêtes.

Postcode	Straatnaam	Aantal huishoudens
3818 KM	Warande	9
3818 JV	Borgesiuslaan	32
3818 JE	Heinsiuslaan	32
3818 GG	Emmalaan	12
3818 ZC	Prins Clauslaan	14
3818 GL	Willem de Zwijgerlaan	13
3818 JM	Van Hogendorplaan	12
3818 JK	Koningin Wilhelminalaan	60
3818 JL	Torbeckeplein	10
3818 LW	Het Binnenhof	6
3818 JS	Keucheniuslaan	8
3818 JX	Piersonlaan	17
3818 JT	Van Houtenlaan	12

Tabel 4 'geënquêteerde straten'

De enquête is face- to- face enquête afgenomen, dit betekent dat er bij de mensen langs is gegaan en er persoonlijk een vragenlijst is voorgelegd. Ook is er vooraf een pilot afgenomen, dit is een kleine steekproef bedoeld als voortest van de vragenlijst. Er is gekeken of iedereen de enquête snapt en of het duidelijk genoeg is wat er met de vragen wordt bedoeld. De pilot is afgenomen bij familieleden (ouder dan 55 jaar) van de onderzoekers.

5.5 Enquête

In figuur 3 op pagina 12 is te zien wat de opbouw van de enquête is. Er is eerst een hoofdvraag geformuleerd en aan de hand van de hoofdvragen zijn er deelvragen tot stand gekomen. Deze deelvragen zijn verdeeld in een aantal thema's. Vervolgens zijn de enquêtevragen gemaakt aan de hand van de thema's. De gebruikte thema's zijn persoonlijk, woonomgeving en sociaal. De thema's worden allemaal besproken om een duidelijk beeld te geven van de opzet van de enquête.

Persoonlijk

Dit is een belangrijk thema. Dankzij dit thema weet de opdrachtgever welke mensen ondervraagd zijn en het is een inleiding voor de enquête. De ondervraagden krijgen dan niet meteen allerlei lastige vragen maar konden eerst over zichzelf vertellen. Het is belangrijk om te weten met welke mensen er gesproken is.

Woonomgeving

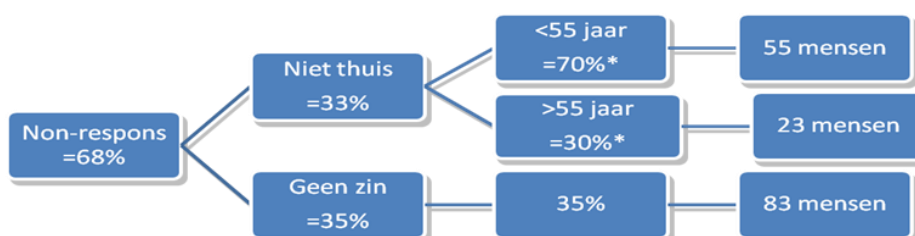
Dit thema is belangrijk omdat een woonservicegebied ook een woonomgeving wordt. Als de ondervraagden zeer tevreden zijn over de woonomgeving kan deze woonomgeving als voorbeeld gebruikt worden. De missende aspecten van de omgeving kunnen worden toegevoegd en de overbodige en vervelende aspecten kunnen achterwege worden gelaten.

Sociaal

Het thema sociaal heeft als taak de woonwensen van de ondervraagden in kaart te brengen. Het is belangrijk om te weten wat mensen willen en verwachten van de omgeving. Ook wordt hier gevraagd naar de buurt, hoe mensen daar met elkaar omgaan en wat zij verwachten van de buurt.

5.6 Respons

Het onderzoek is face-to-face afgeomen omdat er hiermee een hogere respons werd verwacht. Ook wordt er vaak bij een face-to-face enquête meer verteld door de geënquêteerden. De verwachte respons viel echter tegen. Hieronder is een boomdiagram afgebeeld die de non-respons weergeeft. De non-respons is verdeeld in twee onderdelen; 'geen zin' en 'niet thuis'. De totale respons was uiteindelijk 75 mensen. Er is bij 237 mensen aangebeld, in tabel 4 op de vorige pagina is te zien waarom er bij 237 mensen is aangebeld. De non respons was 68% omdat 75 mensen van de 237 mensen 68% is. Elke onderzoeker heeft een aantal straten toegewezen gekregen en heeft bij ieder huis aangebeld. Indien er opengedaan werd kon er aan de bewoner gevraagd worden of er een enquête afgenomen mocht worden of dat er een enquête met antwoordenvolop achtergelaten mocht worden. Als er niet geantwoord werd op het aanbellen dan werd er een enquête met begeleidende brief en retourenvolop achtergelaten. Hierdoor is er nog eens rond de zeventien reacties over de post gekomen. In figuur 4 'respons/non-respons' is een overzicht van de non-respons te zien.

Figuur 4 'respons/non-respons'

*30% van de bewoners van de Berg Noord is 55-plussers

6. Resultaten

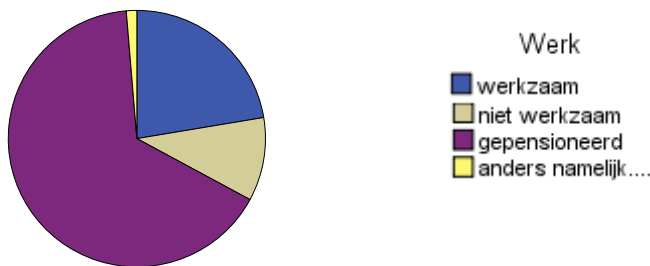
In dit hoofdstuk worden de resultaten van het onderzoek weergegeven. Aan de hand van de antwoorden van de enquête zijn de resultaten vergeleken. Dit is gedaan door middel van grafieken en tabellen met behulp van het statistisch softwareprogramma SPSS. Zo zijn de deelvragen beantwoord en wordt er antwoord gegeven op de hoofdvraag.

6.1 Beantwoording deelvragen

Deelvraag 1: 'Wat zijn de kenmerken van de 55-plussers in Amersfoort?'

De vragen die bij deze deelvraag horen zijn de persoonlijke vragen van de enquête, vraag 1 t/m 12. Deze vragen gaven een duidelijk beeld van de geënquêteerde bewoners zodat de opdrachtgever weet met welke mensen er is gesproken. 30% van de bewoners van de wijk De Berg Noord zijn 55-plusser. Van de ondervraagden was 55% vrouw en 45% man.

De geënquêteerde bewoners zijn veelal welgestelde burgers, een groot deel van de bewoners is gepensioneerd, en leeft van pensioen, AOW en/of eigen vermogen, zie figuur 5 'werk'. Het gemiddelde inkomen van de bewoners is hoog. 60% van de inkomens van de bewoners is hoger dan modaal. Het modale inkomen is €32.500,-.⁸ Hierover ziet u meer in figuur 6 'inkomen'.

Figuur 5 'Werk'

Inkomen per jaar	%
0-25000	10,4
25.000-50.000	32,5
50.000-75.000	28,6
75.000-100.000	18,2
100.000- of meer	10,4
Total	100,0

Figuur 6 'Inkomen'

De ondervraagden wonen in de buurt De Berg Noord. De meeste bewoners waren van mening dat ze voor altijd in hun woning wilden blijven wonen. Dit kwam omdat ze erg tevreden waren met hun woonomgeving. Slecht 5,2% van de mensen was niet geheel tevreden, dat betekent dat maar liefst 95% tevreden is met de buurt. Hieruit kan worden afgeleid dat de opdrachtgevers kunnen kijken naar het gebied De Berg Noord. De vraag waarom de mensen zo tevreden met de buurt zijn werd vaak beantwoord met 'de gevarieerde leeftijden van de bewoners in de buurt'. Dit was een belangrijk punt voor een groot deel van de bewoners.

⁸ <http://www.gemiddeld-inkomen.nl/modaal-inkomen.php>, 24-01-2011

Deelvraag 2: 'Hoe groot is de behoefte aan service, zowel nu als in de toekomst, voor 55-plussers in hun woonomgeving?'

Deze deelvraag kan worden beantwoord door middel van de vragen 18 t/m 24 van de enquête.

In de antwoorden van de respondenten komt een hoge mate van zelfredzaamheid naar voren. Eerst is er een vraag gesteld naar de behoefte om zelfstandig te blijven wonen. Op deze vraag is door 90% van de ondervraagden met ja geantwoord. Nu is deze vraag gecombineerd met het antwoord op de vraag of mensen zorgbehoevend zijn. Hieruit is gebleken dat dan 70% van de zorgbehoevende mensen nog zelfstandig wil blijven wonen in de wijk De Berg Noord.

Burenhulp is ook een belangrijk punt voor 55-plussers welke graag lang zelfstandig in de wijk De Berg Noord willen blijven wonen. In de wijk wordt regelmatig burenhulp geschonken en verkregen. Hulp van buiten de wijk wordt zelden ingeschakeld. Vaak is hulp van burens of familie voldoende. Er wordt wel private hulp van buitenaf ingeschakeld, denk hierbij aan een vaste huishoudster. Dit komt mede door de welvaart van deze groep. Deze groep heeft vroeger hard gewerkt en wil hier nu van genieten, dit werd door meerdere mensen genoemd tijdens het afnemen van de enquête. De gewone dagelijkse faciliteiten, zoals winkels en een dokter, worden af en toe gemist. Alleen dit weegt niet zwaar genoeg tegenover het woongenot in de wijk De Berg Noord om de keuze te maken om te verhuizen.

Deelvraag 3: 'Wat zijn de woonwensen van 55-plussers in Amersfoort?'

Vraag 28 t/m 32 gaan over de woonwensen van de 55-plussers in Amersfoort. De 55-plussers vinden de omgeving en de wijk goed, zij zijn van mening dat ze niet snel een woonomgeving tegenkomen welke aan dezelfde wensen voldoet. Er zijn wel een aantal wensen naar voren gekomen. Hierbij kunt u denken aan een grotere supermarkt en delicatessenwinkel. Ook worden er zorgvoorzieningen, postkantoren en een pinautomaat gemist volgens het onderzoek. De sociale contacten vinden de bewoners erg belangrijk, zo is te zien dat een kleine 20% de burens meer dan 4x per week spreekt, en meer dan 30% de burens 2 tot 4x per week spreekt. De meerderheid, dit is 72,8%, vindt dat er in de wijk een functionele sociale controle aanwezig is. 85,7% vindt sociale controle prettig.

6.2 Buurtinformatie De Berg Noord

Type bewoners

In de wijk De Berg Noord zijn de hoger opgeleide 55-plussers en mensen met een bovenmodaal inkomen het meest vertegenwoordigd. De wijk heeft het karakter van een groene villawijk met overwegend gezinnen en senioren met hogere inkomens. De informatie die u in deze paragraaf leest is door de geënquêteerden als aanvulling op de enquête verteld. Tijdens het enquêteren kregen we al snel een kort gesprekje met de bewoners en konden we goed doorvragen. Hierin zijn we transparant gebleven ten opzichte van de gegeven antwoorden van de geënquêteerden. In figuur 7 ziet u duidelijk wat er onder de wijk de Berg Noord valt. In bijlage 4 is dit kaartje groter afgebeeld.

Figuur 7 'Kaart de Berg Noord'

90% van de bewoners willen hun hele leven in Amersfoort blijven wonen, vaak is er daarbij aangegeven dat ze het liefst in de wijk De Berg Noord willen blijven wonen. De wijk is rustig, vertrouwd en heeft een mooie natuur, dit vinden de bewoners erg belangrijk. Daarnaast kennen de meeste mensen elkaar in de buurt. De relaties gaan van af en toe een praatje tot boodschappen of andere klusjes voor elkaar doen en zelfs dagelijks koffie drinken. Sommige inwoners gaven aan dat ze zelfs sleutels hebben gekregen van meerdere buurtgenoten, in het geval dat zij op het huis van buurtgenoten moeten passen. Wel zijn de contacten in de zomer vaak frequenter dan in de winter, doordat in de zomer mensen meer buiten zijn en dus meer kans hebben om elkaar te treffen.

Omdat er veel senioren wonen in de Berg Noord, vinden jongere mensen het vaak minder prettig om in deze wijk te wonen. Er wonen bijna geen kinderen en er wordt nog weinig georganiseerd voor kinderen of jongeren. Wel komen er steeds meer gezinnen met kinderen in de buurt te wonen. Daarnaast is het een erg dure wijk, de woningen zijn meestal financieel niet haalbaar voor jonge gezinnen. Deze punten maken het onaantrekkelijk voor jongere mensen. Jongere mensen waarvoor de woningen financieel wel haalbaar zijn geven vooral aan dat zij de woningen en de buurt kiezen om het karakter van de gebouwen en de buurt. Daarentegen vinden ouderen het fijn om in een buurt te wonen met niet alleen senioren, maar een buurt waar ook jongere mensen wonen en waar ze kinderen op straat kunnen zien spelen. Ook vinden ouderen het prettig dat ze terug kunnen vallen op de jongere burens in geval van nood.

Veel mensen zijn in Amersfoort komen wonen vanwege hun werk. Amersfoort heeft een centrale ligging, daarom is de ligging niet alleen ideaal voor mensen die in Amersfoort zelf werken maar ook bijvoorbeeld voor mensen die in Amsterdam werkzaam zijn. Vanuit Amersfoort zijn er goede verbindingen voor het reizen met de auto of met het openbaar vervoer. Hieronder ziet u in figuur 8 de ligging van Amersfoort en de omliggende belangrijke steden.

Figuur 8 'Centrale ligging van Amersfoort'

Type woningen

Veel woningen in de wijk De Berg Noord zijn verouderd, vooral binnenshuis. Dit heeft te maken met het feit dat er vooral ouderen wonen die voor een lange periode in hetzelfde huis wonen en weinig tot geen aanpassingen hebben gedaan aan hun woning. Muren zijn slecht geïsoleerd en de indelingen voldoen meestal niet aan de vraag van tegenwoordig. Ook zijn de oudere bewoners zelf niet altijd tevreden. Dit komt omdat ze met z'n tweeën of alleen in een grote woning wonen waarvan ze een deel niet meer gebruiken.

Er zijn inwoners die aangeven dat er geen woongelegenheden worden aangeboden voor senioren. Woningen voor alleenstaanden zijn vooral moeilijk te vinden, omdat de wijk vooral bestaat uit grotere woningen. Omdat er weinig voor senioren wordt georganiseerd, voelen ze zich vaker eenzaam. Een buurthuis waar spelletjes worden georganiseerd bijvoorbeeld zou een goede oplossing kunnen zijn. Zo krijgen de bewoners de gelegenheid om met andere mensen uit de buurt in contact te komen. Veel van de woningen met senioren zijn voorzien van een traplift, zodat ze toch nog op de eerste en eventueel tweede verdieping kunnen komen ondanks ze slecht ter been zijn.

Sfeerimpressie van de type woningen in de wijk de De Berg Noord

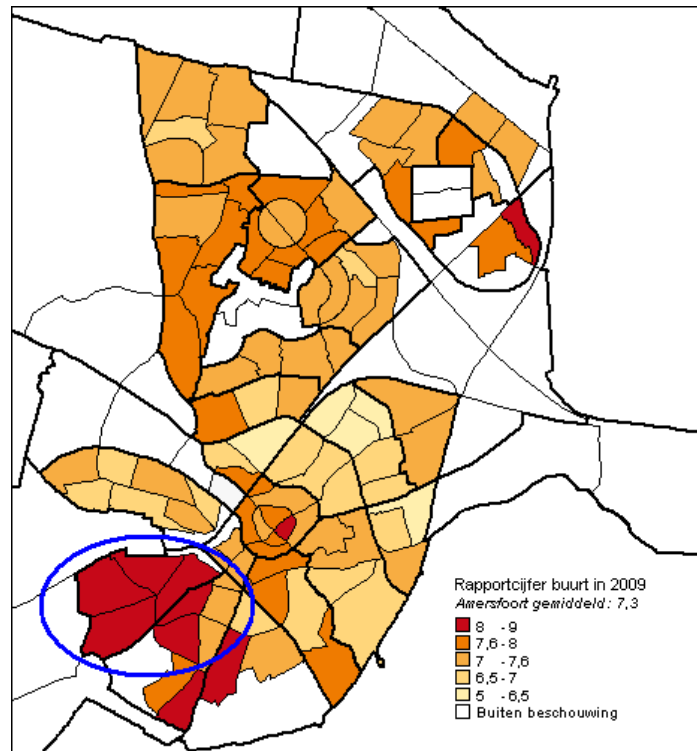
Voorzieningen

Het voorzieningenniveau in de wijk De Berg Noord is erg hoog. De wijk zelf heeft een buurtsupermarkt, een aantal scholen en een sportaccommodatie. De inwoners zijn erg gehecht aan de buurtsupermarkt, vooral de oudere mensen in de doelgroep. De overige voorzieningen zijn dichtbij te vinden in het stadscentrum Amersfoort, op ongeveer 2,5 kilometer afstand. Veel voorzieningen zijn te vinden in de buurt van de wijk. Wel is er aangegeven dat het volgende nog mist en wat wel als belangrijk is bestempeld:

- Pinautomaten
- Bushalte dichterbij
- Bredere fietspaden
- Niet parkeren op de weg
- Veilige oversteekplaatsen
- Uitgebreidere buurtsuper

Veiligheid

Volgens de inwoners en de gemeente Amersfoort scoort de wijk De Berg Noord goed op veiligheid. De bewoners geven aan dat ze zich veilig voelen ondanks dat er weleens wat gebeurt in de wijk. Een aantal bewoners heeft zelf iets meegemaakt en hebben daarom bijvoorbeeld een alarminstallatie laten installeren. Op de site van de gemeente Amersfoort wordt er uitgebreid aandacht geschonken aan de veiligheid van Amersfoort. In figuur 9 ziet u dat de wijk De Berg Noord (omringd met blauw) zeer goed scoort op veiligheid. In de bijbehorende tabel van de gemeente Amersfoort stond dat 16% van de bewoners van de wijk De Berg Noord hebben aangegeven zich onveilig te voelen in de buurt.

Figuur 9 'veiligheid'

7. Conclusie, Aanbevelingen en Discussie

In dit onderzoeksrapport staat de volgende vraag centraal: Aan welke eisen moet een woonservicegebied voor 55-plussers in Amersfoort voldoen?. Op deze vraag en de deelvragen zal in dit hoofdstuk antwoord worden gegeven in de paragraaf Conclusie. In de paragraaf Discussie zal het tot stand komen van de enquête en de validiteit en betrouwbaarheid van het onderzoek worden toegelicht. In de paragraaf Aanbevelingen worden de aanbevelingen aan de opdrachtgever en de aanbeveling voor een vervolg onderzoek uitgebreid beschreven.

7.1 Conclusie

In de conclusie zal antwoord gegeven worden op de centrale vraag. Eerst leest u de antwoorden op de deelvragen en vervolgens zal er aan de hand van de deelvragen een antwoord worden gegeven op de centrale vraag.

Deelvraag 1: 'Wat zijn de kenmerken van de 55-plussers in Amersfoort?'

De vragen die bij deze deelvraag horen zijn de persoonlijke vragen van de enquête, vraag 1 t/m 12. Deze vragen gaven een duidelijk beeld van de geënquêteerde bewoners zodat de opdrachtgever weet met welke mensen er is gesproken.

De volgende punten over de persoonlijke vragen kunnen worden geconcludeerd:

- De geënquêteerde bewoners zijn veelal welgestelde burgers;
- Een groot deel van de geënquêteerde bewoners is gepensioneerd, en leeft van pensioen, AOW en/of eigen vermogen;
- Het gemiddelde inkomen van de geënquêteerde bewoners is hoog;
- 60% van de inkomens van de geënquêteerde bewoners is hoger dan modaal.
- De ondervraagden wonen in de buurt De Berg Noord;
- De meeste bewoners waren van mening dat ze voor altijd in hun woning wilden blijven wonen;
- Dit kwam omdat ze erg tevreden waren met hun woonomgeving. Slecht 5,2% van de mensen was niet geheel tevreden, dat betekent dat maar liefst 95% tevreden is met de buurt. Hieruit kan worden afgeleid dat de opdrachtgevers kunnen focussen op het gebied De Berg Noord. De vraag waarom de mensen zo tevreden met de buurt zijn werd vaak beantwoord met 'de gevarieerde leeftijden van de bewoners in de buurt'. Dit was een belangrijk punt voor een groot deel van de bewoners.

Deelvraag 2: 'Hoe groot is de behoefte aan service, zowel nu als in de toekomst, voor 55-plussers in hun woonomgeving?'

Deze deelvraag kan worden beantwoord door middel van de vragen 18 t/m 24 van de enquête.

De vragen gaven een duidelijk beeld van de wensen en eisen van de geënquêteerde bewoners over de woonomgeving.

De volgende punten over de vragen over woonomgeving kunnen worden geconcludeerd:

- In de antwoorden van de respondenten komt een hoge mate van zelfredzaamheid naar voren. 90% van de ondervraagden wil graag zo lang mogelijk zelfstandig blijven wonen, 70% van de mensen is daarbij ook zorgbehoevend en wil toch graag zelfstandig blijven wonen.
- Burenhulp is ook een belangrijk punt voor 55-plussers. In de wijk De Berg Noord wordt regelmatig burenhulp geschonken en verkregen. Hulp van buiten de wijk wordt zelden ingeschakeld.
- Er wordt wel private hulp van buitenaf ingeschakeld, denk hierbij aan een vaste huishoudster.
- De gewone dagelijkse faciliteiten, zoals winkels en een dokter worden af en toe gemist.

Deelvraag 3: 'Wat zijn de woonwensen van 55-plussers in Amersfoort?'

Vraag 28 t/m 32 gaan over de woonwensen van de 55-plussers in Amersfoort.

De vragen gaven een duidelijk beeld van wat de bewoners op sociaal vlak belangrijk vonden in hun woongebied.

- De 55-plussers vinden de omgeving en de wijk goed, zij zijn van mening dat ze niet snel een woonomgeving tegenkomen die aan dezelfde wensen voldoet.
- Veel mensen zouden graag een grotere supermarkt en delicatessenwinkel in de wijk hebben.
- Ook worden er zorgvoorzieningen, postkantoren en een pinautomaat gemist volgens het onderzoek.
- De sociale contacten met de burens vinden de bewoners erg belangrijk.
- De meerderheid, dit is 72,8%, vindt dat er in de wijk een functionele sociale controle aanwezig is. 85,7% vindt sociale controle prettig.

Hoofdvraag: Aan welke eisen moet een woonservicegebied voor 55-plussers in Amersfoort voldoen?

Het woonservicegebied is gericht op 55-plussers, maar jongere mensen zijn ook van harte welkom.

Het is van belang dat de 55-plussers goed kunnen leven in het woonservicegebied zonder al te veel hulp uit andere gebieden. De 55-plussers in Amersfoort in de wijk De Berg Noord geven aan zeer tevreden te zijn met hun woonomgeving. Maar liefst 94,8% heeft gezegd tevreden te zijn met zijn of haar woonomgeving. Dit geeft aan dat een woonservicegebied niet veel moet afwijken van De Berg Noord. Dezelfde voorzieningen moeten gerealiseerd worden, maar de supermarkt mag groter en een delicatessenwinkel zou ook gewenst zijn. Daarnaast willen oudere mensen graag een bank in de buurt hebben waar zij kunnen pinnen, zij willen niet een hele reis afleggen met veel geld op zak. Hetzelfde geldt voor een postkantoor, omdat er veel gebruik wordt gemaakt van de services van het postkantoor. Tot slot moet er aan zorg worden gedacht, oudere mensen moeten vaker naar de dokter en maken vaker gebruik van bijvoorbeeld fysiotherapie. Daarom willen zij graag zorgvoorzieningen in de buurt hebben.

7.2 Discussie

Een onderzoek loopt niet altijd in één keer goed. In dit hoofdstuk worden de valkuilen en problemen besproken. Ook zijn er vaak meevallers, ook deze worden bij langsgegaan zodat er een beeld gecreëerd wordt van het onderzoek.

Plan van aanpak

Dit was het eerste verslag dat werd ingeleverd. Dit ging niet helemaal goed. Het was eerst nog onduidelijk wat de bedoeling was van dat verslag en de groep was net nieuw. Door miscommunicatie was het rapport verkeerd ingeleverd. Uiteindelijk is het goed gekomen, het rapport is ingeleverd en is met een ruime voldoende beoordeeld.

Ontwikkelen van de enquête

De vorige studentengroep had al een enquête gemaakt. Wij hebben de enquête in de groep en met Sabine Robers besproken. Hieruit is geconcludeerd dat de enquête niet goed was en dat er beter een geheel nieuwe kon worden gemaakt. Deze hebben wij gemaakt en een aantal keer laten controleren door Sabine Robers. Sabine Robers gaf ons duidelijke tips en opmerkingen waardoor wij de enquête konden aanpassen.

Enquêteren

Vooraf aan het enquêteren hebben we een pilot uitgevoerd bij onze grootouders. Zij vallen binnen de doelgroep en konden daarom goed als proefpersoon figureren. Als er bij een vraag onduidelijkheden ontstonden noteerden wij die zodat deze later konden worden aangepast. Wij hebben allemaal apart van elkaar een pilot gedaan en kwamen met dezelfde opmerkingen terug.

's Ochtends begonnen drie onderzoekers rond 10 uur met enquêteren, dit twee dagen lang. De eerste dag begon het niet echt bemoedigend. Veel mensen hadden geen zin om mee te werken en hadden het druk met andere dingen. Later bleek dat dit ook wel met het type mensen in deze straat te maken had, want de rest van de mensen in De Berg Noord waren aardig positief en wilden graag meewerken. En als de mensen geen tijd hadden lieten we een enquête met retourenvelop achter. Hierdoor hebben we nog veel reacties over de post ontvangen.

Het aantal respondenten bleek wel veel te zijn. De doelgroep bestaat uit 55-plussers, de meeste mensen van die leeftijd vinden het erg gezellig dat er bezoek is. Waar gerekend werd op 15 minuten per enquête, werd het vaak 30 minuten. Er zijn rond de zeventig enquêtes afgenomen, daarnaast zijn er 50 enquêtes in de brievenbus gedaan of aan mensen meegegeven die op dat moment even geen tijd hadden maar wel graag wilden meewerken. Er is helaas niet het aantal enquêtes afgenomen waarop gehoopt werd, maar wel zijn er goede gesprekken gevoerd met de mensen. Dus naast de enquête is er ook kwalitatief veel informatie verzameld. Deze gesprekken zijn door de onderzoekers onder geen enkel geval beïnvloed of aangepast.

Onderzoeksrapport

Na een aantal weken samengewerkt te hebben met dezelfde groep ben je veel beter op elkaar ingestemd. Aan het onderzoeksrapport is veel efficiënter gewerkt. Het was wel lastig om de verkregen resultaten goed weer te geven. Maar dat is uiteindelijk ook gelukt.

7.3 Aanbevelingen

In deze paragraaf leest u de aanbevelingen aan de opdrachtgevers voor het gebruik van de resultaten uit dit onderzoek. Ook zult u lezen dat twee van de vijf deelvragen niet zijn beantwoord met dit onderzoek. Daarom zal er een advies worden gegeven voor een eventueel vervolgonderzoek voor een volgende groep.

Het doel van de opdrachtgever is dat er een nieuwe visie moet worden ontwikkeld op ouderenhuisvesting. Met de conclusies uit dit onderzoek kan er een begin worden gemaakt bij het ontwikkelen van een Pakket van Eisen voor een woonservicegebied in Amersfoort. De volgende eisen zijn uit dit onderzoek naar voren gekomen en zouden in het woonservicegebied moeten worden gerealiseerd:

- De samenstelling van de buurt moet gemêleerd zijn;
- Er moeten voorzieningen zoals een buurtsuper, delicatessenwinkel, bank, postkantoor en bushalte in de buurt zijn;
- Een groene omgeving is erg belangrijk;
- Zorgvoorzieningen in de buurt zijn zeer gewenst;
- Woningen moeten aanpasbaar zijn voor langdurige bewoning;
- Ook is het belangrijk dat het sociale contact en de sociale controle wordt gestimuleerd. Dit kan bijvoorbeeld door het organiseren van activiteiten in de buurt;
- De doelgroep heeft aangegeven dat ze zo lang mogelijk zelfstandig willen blijven wonen;
- Door goede verlichting en overzichtelijke straten voelen mensen zich veiliger in de wijk. Dit zal in de woonservicegebieden veel prioriteit krijgen;
- Voor de bewoners is het belangrijk dat ze de sfeer van de woningen in een wijk goed is. Door nieuwe bewoners bij het ontwerp te betrekken en meer ruimte te geven voor creativiteit van de gebruiker zal de wijk goed in de smaak vallen.

Omdat twee van de vijf vooraf geformuleerde deelvragen niet beantwoord zijn doormiddel van dit onderzoek zou een vervolgonderzoek een optie kunnen zijn. In dit onderzoek zal er een antwoord gezocht moeten worden op de volgende twee deelvragen:

- *Wanneer wil een 55-plusser in een woonservicegebied wonen?*
- *Welke aanpassingen in een woning zijn nodig voor langdurige bewoonbaarheid?*

Deze informatie zou het beste door middel van een deskresearch en een kwalitatief onderzoek worden verkregen. Deze twee onderwerpen waren te specifiek om in een enquête samen te voegen met de andere drie deelvragen. De eerste vraag zou door middel van een interview kunnen worden onderzocht. De geïnterviewden personen moeten binnen de doelgroep vallen of door bijvoorbeeld werk met de doelgroep te maken hebben. De tweede vraag vraagt om een onderzoek naar de mogelijkheden om een woning aan te passen. Deze mogelijkheden zijn bij verschillende bedrijven op te vragen. Belangrijk is dat er hierbij een onderscheid wordt gemaakt per woningtype.

Bronnenlijst

Afstudeeropdracht *Duurzame en levensbestendige wijken*

Artikel *Human population growth*, geraadpleegd op 25-01-2011

Artikel Redactie Joop (2009)

Gemeente Veldhoven (2008)

Rapport vooronderzoek 55-plussers Amersfoort

Sabine Robers, telefoongesprek op 1 december 2010.

VROM (2006). *Ouderen onder dak*. Den Haag. Ministerie van VROM

Wienbelt & Van Hersch (2004). Gemeente Alphen a/d Rijn

Zaaijer, Eugene en Robers, Sabine. Rapport 'nieuwe kansen voor ouderen huisvesting 2010'

Geraadpleegde websites

www.cbs.nl

www.amersfoort.nl

www.gemiddeld-inkomen.nl/modaal-inkomen.php

Bijlagen

Bijlage 1: Analyseschema

In dit schema leest u per enquêtevraag hoe het antwoord in categorieën is ingedeeld en op welk meetniveau er wordt gemeten. Daarnaast wordt er per vraag een analyse gegeven hoe de vraag kan worden uitgewerkt in SPSS.

	Variabele	Omschrijving	Antwoord categorieën	Meet-niveau	Analyse
1	Geslacht		1= man 2= vrouw	nominaal	- Verhouding man/vrouw - Verschil in antwoorden door geslacht - Staaf- of cirkeldiagram
2	Leeftijd		... jaar	ratio	- Invloed leeftijd op antwoorden - Vergelijken met behoefte aan zorg/service - Kruistabel, Cirkel- of staafdiagram
3	Aantal personen		... personen	ratio	- Invloed grote huishouden op zorg- of service behoefte. Vaak kan een partner hier ook voor een deel in voorzien - Cirkel- of staafdiagram.
4	Werk		1= Werkzaam 2= Werkzoekende 3= Niet werkzaam 4= Gepensioneerd 5= Anders, namelijk	nominaal	- Invloed van werk op overige antwoorden - Staaf- of cirkeldiagram
5	Vrijwilligerswerk		1=ja 2=nee	nominaal	- Mensen met vrijwilligerswerk kunnen vaak ook werkzaamheden gaan uitvoeren in de buurt, bijvoorbeeld helpen in zorg of serviceverlening

					- Tabel
6	Vrijwilligerswerk		....		Tabel
7	Soort verdiener		1= eenverdiener 2= tweeverdiener 3= geen van beiden	nominaal	- Cirkeldiagram - Staafdiagram
8	Inkomen		€ 0,- < € 25.000,- € 25.000,- - €50.000,- € 50.000,- -€75.000,- € 75.000,- - € 100.000,- € 100.000,- < € of meer	ratio	Boxplot of een cirkel- of staafdiagram, zo kan de welgestelde oude uit het onderzoek worden gefilterd.
9	Jaren		...		- Vergelijken met tevredenheid. Kruistabel, cirkel- of staafdiagram
10	Redenen		Meerdere antwoorden mogelijk 1= Ik ben geboren en Amersfoort 2= Vanwege werk in de omgeving 3= De grootte van de woning 4= De woonomgeving spreek mij aan 5= Vanwege de rust en de ruimte 6= Vanwege de stad Amersfoort 7= Vanwege familie/vrienden 8= Anders namelijk.....	nominaal multiple response	Staafdiagram
11 a	Mate tevredenheid		1= Heel tevreden 2= Enigszins tevreden 3= Enigszins ontevreden 4= Heel ontevreden 5= Geen mening	Nominaal	- Vergelijken met leeftijd, zo kan er gekeken of het belang van de grote van de woning samenhangt met een bepaalde leeftijdscategorie. - Cirkel- of staafdiagram en/of kruistabel voor vergelijking
11 b	Mate tevredenheid		1= Heel tevreden 2= Enigszins tevreden 3= Enigszins ontevreden 4= Heel ontevreden 5= Geen mening	Nominaal	Vergelijken met leeftijd, zo kan er gekeken of het belang van de ligging van de woning samenhangt met een bepaalde leeftijdscategorie. - Cirkel- of staafdiagram

					en/of kruistabel voor vergelijking
11 c	Mate tevredenheid		1= Heel tevreden 2= Enigszins tevreden 3= Enigszins ontevreden 4= Heel ontevreden 5= Geen mening	Nominaal	- Vergelijken met leeftijd, zo kan er gekeken of het belang van de indeling van de woning samenhangt met een bepaalde leeftijdscategorie. - Cirkel- of staafdiagram en/of kruistabel voor vergelijking
11 d	Mate tevredenheid		1= Heel tevreden 2= Enigszins tevreden 3= Enigszins ontevreden 4= Heel ontevreden 5= Geen mening	Nominaal	- Vergelijken met leeftijd, zo kan er gekeken of het belang van de grote van de tuin bij de woning samenhangt met een bepaalde leeftijdscategorie. - Cirkel- of staafdiagram en/of kruistabel voor vergelijking
11 e	Mate tevredenheid		1= Heel tevreden 2= Enigszins tevreden 3= Enigszins ontevreden 4= Heel ontevreden 5= Geen mening	Nominaal	- Vergelijken met leeftijd, zo kan er gekeken of het belang van de onderhoudsstaat van de woning samenhangt met een bepaalde leeftijdscategorie. - Cirkel- of staafdiagram en/of kruistabel voor vergelijking
11 f	Mate tevredenheid		1= Heel tevreden 2= Enigszins tevreden 3= Enigszins ontevreden 4= Heel ontevreden 5= Geen mening	Nominaal	- Vergelijken met leeftijd, zo kan er gekeken of het belang van de uitstraling van de woning samenhangt met een bepaalde leeftijdscategorie. - Cirkel- of staafdiagram en/of kruistabel voor vergelijking

12 a	Grootte woning		1= Heel belangrijk 2= Enigszins belangrijk 3= Enigszins onbelangrijk 4= Heel onbelangrijk 5= Geen mening	Nominaal	Idem aan 11 a
12 b	Ligging woning		1= Heel belangrijk 2= Enigszins belangrijk 3= Enigszins onbelangrijk 4= Heel onbelangrijk 5= Geen mening	Nominaal	Idem aan 11 b
12 c	Indeling woning		1= Heel belangrijk 2= Enigszins belangrijk 3= Enigszins onbelangrijk 4= Heel onbelangrijk 5= Geen mening	Nominaal	Idem aan 11 c
12 d	Grootte tuin		1= Heel belangrijk 2= Enigszins belangrijk 3= Enigszins onbelangrijk 4= Heel onbelangrijk 5= Geen mening	Nominaal	Idem aan 11 d
12 e	Staat van onderhoud		1= Heel belangrijk 2= Enigszins belangrijk 3= Enigszins onbelangrijk 4= Heel onbelangrijk 5= Geen mening	Nominaal	Idem aan 11 e
12	Uitstraling		1= Heel belangrijk	Nominaal	Idem aan 11 f

f	woning		2= Enigszins belangrijk 3= Enigszins onbelangrijk 4= Heel onbelangrijk 5= Geen mening		
13	Soort woning		1= koopwoning 2= huurwoning	Nominaal	Cirkeldiagram of staafdiagram
14	Type woning		1= Twee-onder-een-kap 2= Vrijstaand 3= Tussenwoning 4= Appartement 5= Benedenwoning 6= Bovenwoning 7= Geschakelde woning 8= Anders namelijk.....	Nominaal	Staafdiagram, een cirkeldiagram is onoverzichtelijk met zoveel categorieën.
15	Aantal lagen		1= 1 laags 2= 2 laags 3= 3 laags 4= 4 laags 5= 5 laags	Ratio	Cirkel- of staafdiagram. Deze maken de verhoudingen tussen de antwoorden duidelijk.
16	Mogelijkheid slaapkamer en badkamer op eerste vd		1= Ja 2= Nee 3= Reeds Aanwezig	Nominaal	Idem
17	Ruimte voor traplift		1= Ja 2= Nee 3= Reeds aanwezig 4= Niet nodig	Nominaal	Idem
18	Tevreden met woonomgeving		1= Ja 2= Nee	Nominaal	Idem
19	tevreden/ ontevreden		...		De antwoorden zullen in ongeveer gelijke categorieën ingedeeld moeten worden. Hierna kan er een tabel, cirkel- of staafdiagram van gemaakt worden.

20	Veilig in woonomgeving		1= ja 2= nee	Nominaal	Tabel, cirkel- of staafdiagram
21	Veilig in woonomgeving		....		- De antwoorden zullen in ongeveer gelijke categorieën ingedeeld moeten worden. - Hierna kan er een tabel, cirkel- of staafdiagram van gemaakt worden.
22	Aantal verhuizingen		....		Frequentietabel of staafdiagram, deze geven duidelijk de hoeveelheid aan.
23	Reden verhuizing		1= Een andere baan in een andere gemeente 2= Behoefte aan een kleinere woning (om welke reden dan ook) 3= Behoefte aan een grotere woning (om welke reden dan ook) 4= Onveilige woonomgeving 5= Onvoldoende voorzieningen in omgeving 6= Woning niet langer geschikt voor u 7= Anders nl....	Nominaal	Cirkel- of staafdiagram.
24	Voorzieningen		...		Kruistabel, zo kunnen de antwoorden met elkaar vergeleken worden.
25	Zelfstandigheid		1= Helemaal mee eens 2= Mee eens 3= Mee oneens 4= Helemaal mee oneens	Nominaal	Cirkel- of staafdiagram, zo kan het belang duidelijk afgelezen worden.
26	Zorgbehoevend		1= ja 2= nee	Nominaal	Idem
27	Ontvangende zorgverlening		1= Thuiszorg 2= Burenhulp 3= Mantelzorg	Nominaal	Idem

			4= Vrijwilligershulp 5= Hulp van familie 6= Anders namelijk...		
28 a	Gevoel Amersfoort		1= Helemaal van toepassing 2= Van toepassing 3= Niet van toepassing 4= Helemaal niet van toepassing 5= Geen mening	Nominaal	Idem
28 b	Gevoel begin		1= Helemaal van toepassing 2= Van toepassing 3= Niet van toepassing 4= Helemaal niet van toepassing 5= Geen mening	Nominaal	Idem
28 c	Sociale contacten in woonomgeving		1= Helemaal van toepassing 2= Van toepassing 3= Niet van toepassing 4= Helemaal niet van toepassing 5= Geen mening	Nominaal	- Kan vergeleken worden met het aantal jaar dat de respondent woonachtig is in Amersfoort. Vaak wanneer ze er al lang wonen hebben ze meer contacten in Amersfoort zelf. - Cirkel- of staafdiagram en eventueel een kruistabel
28 d	Sociale contacten buiten woonomgeving		1= Helemaal van toepassing 2= Van toepassing 3= Niet van toepassing 4= Helemaal niet van toepassing 5= Geen mening	Nominaal	Idem
28 e	verbondenheid		1= Helemaal van toepassing 2= Van toepassing 3= Niet van toepassing 4= Helemaal niet van toepassing 5= Geen mening	Nominaal	Idem
28 f	saamhorigheid		1= Helemaal van toepassing 2= Van toepassing 3= Niet van toepassing 4= Helemaal niet van toepassing 5= Geen mening	Nominaal	Idem
28 g	Sociale controle		1= Helemaal van toepassing 2= Van toepassing	Nominaal	Staaf- of cirkeldiagram

			3= Niet van toepassing 4= Helemaal niet van toepassing 5= Geen mening		
28 h	Sociale controle		1= Helemaal van toepassing 2= Van toepassing 3= Niet van toepassing 4= Helemaal niet van toepassing 5= Geen mening	Nominaal	Staaf- of cirkeldiagram
28 i	Verstandhouding bewoners		1= Helemaal van toepassing 2= Van toepassing 3= Niet van toepassing 4= Helemaal niet van toepassing 5= Geen mening	Nominaal	Staaf- of cirkeldiagram
28 j	Verstandhouding buren		1= Helemaal van toepassing 2= Van toepassing 3= Niet van toepassing 4= Helemaal niet van toepassing 5= Geen mening	Nominaal	Staaf- of cirkeldiagram
28 k	voorzieningen		1= Helemaal van toepassing 2= Van toepassing 3= Niet van toepassing 4= Helemaal niet van toepassing 5= Geen mening	Nominaal	Staaf- of cirkeldiagram
29	Relatie buren		....		De antwoorden zullen in ongeveer gelijke categorieën ingedeeld moeten worden. Hierna kan er een tabel, cirkel- of staafdiagram van gemaakt worden.
30	Hoe vaak contact		1= >4 x per week 2= 2-4 x per week 3= 1-2 x per week 4= 1 x in de 2 weken 5= 1 x per maand 6= <1 x per maand		Cirkel- of staafdiagram, maakt het belang van de contacten duidelijk
31	Hulp van buurtgenoten		1= ja 2= nee	Nominaal	Idem
32	Hulp aan buurtgenoten		1= ja 2= nee	Nominaal	Idem

Bijlage 2: Begeleidende brief

Datum: 4 januari, 2011

Betreft: Veranderingen in uw woonomgeving

Geachte heer/ mevrouw,

Wij, studenten van de Hanze Hogeschool Groningen, willen u graag betrekken bij een onderzoek over toekomstige duurzame woonomgevingen. Het onderzoek is gericht op de woonomgeving in uw stad. Dit onderzoek gaat uit van de Hanze Hogeschool Groningen in opdracht van ZSV- architecten en de Huiskamer te Amersfoort.

Wij willen u graag betrekken bij het onderzoek door middel van een enquête. De enquête kunt u vinden in de enveloppe. Tevens vindt u daar een gefrankeerde retourenveloppe, zodat u de ingevulde vragenlijst kosteloos kunt terugsturen. Door middel van de enquête willen wij erachter komen hoe u het wonen in uw omgeving ervaart en met welke middelen deze eventueel verbeterd kunnen worden. Uw ervaringen geven ons waardevolle aanknopingspunten om de huidige en toekomstige behoefte in uw leefomgeving te verbeteren. Daarom vragen wij een klein moment van uw tijd om onze enquête in te vullen.

Aan het einde van de enquête kunt u invullen of u het rapport met de uitkomst van het onderzoek wilt ontvangen. Zo kunt u zien wat er met uw antwoorden is gebeurd.

Wilt u meer informatie over dit onderzoek, of heeft u de voorkeur om uw mening op een andere wijze te uiten, neemt u dan contact op met Rixt Zijlstra via ri.zijlstra@st.hanze.nl, zij zal u helpen.

Alvast hartelijk bedankt voor uw deelname.

Met vriendelijke groeten,

Rixt Zijlstra

Hanze Hogeschool Groningen

Bijlage 3: Enquête

Persoonlijk

Wat zijn de kenmerken van de 55-plussers in Amersfoort?

1. *Wat is uw geslacht?*

- Man
- Vrouw

2. *Wat is uw leeftijd?*

..... Jaar

3. *Uit hoeveel personen bestaat uw huishouden (naast uzelf)?*

Man.....jaar

Vrouw.....jaar

Thuiswonende kinderen van.....jaar

Anders namelijk.....

4. Ik ben:

- Werkzaam
- Werkzoekende
- Niet werkzaam
- Gepensioneerd
- Anders, namelijk.....

5. Doet u vrijwilligerswerk?

- Ja (ga door naar vraag 7)
- Nee (ga door naar vraag 8)

6. *Vervolg vraag 7. Wat voor vrijwilligerswerk doet u?*

.....

7. *In mijn huishouden is er sprake van:*

- Eenverdiener
- Tweeverdiener
- Geen van beiden

8. Hoe hoog is uw netto (gezamenlijk) inkomen per jaar?

- € 0,- < € 25.000,-
- € 25.000,- - € 50.000,-
- € 50.000,- - € 75.000,-
- € 75.000,- - € 100.000,-
- € 100.000,- < € of meer⁹

9. Ik woon sinds ..... (jaartal) in Amersfoort.

10. Wat is zijn de belangrijkste reden(en) dat u in Amersfoort bent komen wonen?

Meerdere antwoorden mogelijk

- Ik ben geboren en Amersfoort
- Vanwege werk in de omgeving
- De grootte van de woning
- De woonomgeving spreek mij aan
- Vanwege de rust en de ruimte
- Vanwege de stad Amersfoort
- Vanwege familie/vrienden
- Anders namelijk.....

---

⁹ <http://www.cbs.nl/nl-NL/menu/themas/inkomen-bestedingen/cijfers/extra/2009-inkomensverdeling.htm> 14-12-2010

11. Hoe tevreden bent u over de volgende aspecten van uw woning?

U kunt kiezen uit Heel tevreden, Enigszins tevreden, Enigszins ontevreden, Heel ontevreden of Geen mening.

	Heel tevreden	Enigszins tevreden	Enigszins ontevreden	Heel ontevreden	Geen mening
a. Grootte van uw woning	☐	☐	☐	☐	☐
b. Ligging van uw woning	☐	☐	☐	☐	☐
c. Indeling van uw woning	☐	☐	☐	☐	☐
d. Grootte van uw tuin	☐	☐	☐	☐	☐
e. Staat van onderhoud van uw woning	☐	☐	☐	☐	☐
f. Uitstraling van uw woning	☐	☐	☐	☐	☐

12. Hoe belangrijk vindt u de volgende zaken?

U kunt kiezen uit Heel belangrijk, Enigszins belangrijk, Enigszins onbelangrijk, Heel onbelangrijk of Geen mening.

	Heel belangrijk	Enigszins belangrijk	Enigszins onbelangrijk	Heel onbelangrijk	Geen mening
a. Grootte van uw woning	☐	☐	☐	☐	☐
b. Ligging van uw woning	☐	☐	☐	☐	☐
c. Indeling van uw woning	☐	☐	☐	☐	☐
d. Grootte van uw tuin	☐	☐	☐	☐	☐
e. Staat van onderhoud van uw woning	☐	☐	☐	☐	☐
f. Uitstraling van uw woning	☐	☐	☐	☐	☐

Aanpasbaarheid van de woning

Welke aanpassingen in een woning zijn nodig voor langdurige bewoonbaarheid?

Bepaalde woningen zijn zodanig ingericht dat de woning meerdere levensfasen van de bewoner kan opvangen. Denk hierbij aan woningen zonder drempels of treden voor diegene die op een latere leeftijd minder beweeglijk is. Ook kunnen deze woningen aangepast worden om de veranderde behoefte van de bewoner op te vangen.

13. *Woont u in een koopwoning of een huurwoning?*

- Koopwoning
- Huurwoning

14. *Wat voor type woning woont u?*

- Twee-onder-een-kap
- Vrijstaand
- Tussenwoning
- Appartement
- Benenden woning
- Bovenwoning
- Geschakelde woning
- Anders namelijk.....

15. *Op hoeveel lagen woont u?*

- 1 (ga door naar vraag 17)
- 2 (ga door naar vraag 16)
- 3 (ga door naar vraag 16)
- 4 (ga door naar vraag 16)
- 5 > (ga door naar vraag 16)

16. *Is er op de benedenverdieping mogelijkheid voor een slaapkamer en badkamer?*

- Ja
- Nee
- Reeds Aanwezig

Woonomgeving

Hoe groot is de behoefte aan service, zowel nu als in de toekomst, voor 55-plussers in hun woonomgeving?

17. Bent u tevreden met uw huidige woonomgeving?

- Ja
- Nee

18. Waarom bent u tevreden/ontevreden?

.....
.....
.....

19. Voelt u zich veilig in uw woonomgeving?

- Ja
- Nee

20. Waarom voelt u zich veilig/onveilig?

.....
.....
.....

21. Hoe vaak bent u in het verleden verhuist?

.....

22. Wat was de reden van uw laatste verhuizen? (meerdere antwoorden mogelijk)

- Een andere baan in een andere gemeente
- Behoefte aan een kleinere woning (om welke reden dan ook)
- Behoefte aan een grotere woning (om welke reden dan ook)
- Onveilige woonomgeving
- Onvoldoende voorzieningen in omgeving
- Woning niet langer geschikt voor u
- Anders nl....

23. Wat voor voorzieningen zijn er nu in uw buurt, vind u deze belangrijk of mist u nog voorzieningen in uw buurt?

	Aanwezig	Niet aanwezig	Belangrijk	Onbelangrijk	Mis ik
Kapper					
Pedicure					
Bibliotheek					
Winkelcentra					
Accommodaties voor godsdienst					
Sportaccommodaties					
Accommodaties voor recreatie					
Schoonheidsspecialist					
Horecagelegenheden					
Pinautomaten					
Brievenbussen					
Ouderenvervoer					
Looproutes zonder obstakels					
Veilige oversteekplaatsen					
Accommodaties voor overig onderwijs					
Gehandicaptenparkeerplaats					
Toegankelijk openbaar vervoer					
Banken					
112 voorzieningen					
Postkantoor					
Fysiotherapie					
Tandarts					
Dokter					
Apotheek					
Ik mis geen servicevoorzieningen					
Anders nl.....					

Zelfstandig wonen

Wanneer wil een 55-plusser in een woonservicegebied wonen?

24. *Ik wil graag zo lang mogelijk in Amersfoort zelfstandig blijven wonen*

- Helemaal mee eens
- Mee eens
- Mee oneens
- Helemaal mee oneens

25. Bent u op dit moment zorg behoevend?

- Ja (ga naar vraag 26)
- Nee (ga naar vraag 27)

26. Welke vormen van zorgverlening ontvangt u?

- Thuiszorg
- Burenhulp
- Mantelzorg
- Vrijwilligershulp
- Hulp van familie
- Anders namelijk.....

Sociaal

Wat zijn de woonwensen van 55-plussers in Amersfoort?

27. Geef aan of de volgende stellingen op u of uw woonomgeving van toepassing zijn

	Helemaal van toepassing	Van toepassing	Niet van toepassing	Helemaal niet van toepassing	Geen mening
a. Ik voel me een echte Amersfoortse	☐	☐	☐	☐	☐
b. Ik voelde me goed ontvangen toen ik hier kwam wonen	☐	☐	☐	☐	☐
c. Ik heb voldoende sociale contacten in mijn woonomgeving	☐	☐	☐	☐	☐
d. Ik heb voldoende sociale contacten buiten Mijn woonomgeving	☐	☐	☐	☐	☐
e. Ik voel me verbonden met Amersfoort en haar inwoners	☐	☐	☐	☐	☐
f. Ik vind saamhorigheid belangrijk	☐	☐	☐	☐	☐
g. Sociale controle is sterk aanwezig mijn woonomgeving	☐	☐	☐	☐	☐
h. Ik vind sociale controle prettig	☐	☐	☐	☐	☐
i. De verstandhouding tussen oude en nieuwe bewoners is goed	☐	☐	☐	☐	☐
j. De verstandhouding tussen mij en mijn buren is goed	☐	☐	☐	☐	☐
k. De voorzieningen van mijn woongebied passen binnen mijn wensen	☐	☐	☐	☐	☐

28. *Wat voor relatie heeft u met uw buurtgenoten?*

.....

.....

.....

29. *Hoe vaak heeft u contact met uw buurtgenoten?*

- >4 x per week
- 2-4 x per week
- 1-2 x per week
- 1 x in de 2 weken
- 1 x per maand
- <1 x per maand

30. *Vraagt u wel eens hulp aan uw buurtgenoten?*

- Ja
- Nee

31. *Help u uw buurtgenoten weleens als zij hierom vragen?*

- Ja
- Nee

Einde van de enquête

Wij willen u hartelijk bedanken voor het meewerken aan deze enquête.

Indien uw de uitslag van het volledige onderzoek wilt ontvangen kunt u van ons het uitgebreide rapport via de post of mail van ons ontvangen. Uw persoonlijke gegevens worden uitsluitend voor het verzenden van het rapport gebruikt. De enquête wordt anoniem verwerkt.

Ja, ik wil graag een rapport ontvangen:

Naam:.....

Straat/huisnr:.....

Postcode:.....

Plaats:.....

E-mailadres:.....

Met vriendelijke groeten,

Studenten van de Hanzehogeschool in Groningen:

Anne Piek,
Rixt Zijlstra,
Lenneke Oostingh,
Ermand Oussoren.

Bijlage 4: De wijk De Berg Noord

